

СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК ВА ИТТИФОҚЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛИДА

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг таклифига биноан Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин давлат таширфи билан мамлакатимизда бўлди.

Ўзбекистон ва Россия вақт синовидан ўтган стратегик ҳамкорлардир. Президентларимизнинг стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини мустаҳкамлаш йўлидаги қатъий сазй-ҳаракати туфайли мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик сифат жиҳатидан янги, янада юксак босқичга кўтарилди.

Ўзбекистон ва Россия раҳбарларининг ушбу учрашуви олий даражадаги мунтазам мулоқотларнинг мантқий давомидир. Ўзаро ишонч ва конструктивликка асосланган сиёсий мулоқотлар икки томонлама муносабатларнинг узок муддатли истиқбол ва муҳим йўналишларига замин яратмоқда.

Таширфининг асосий тадбирлари 19 октябрь куни Кўксарой қароргоҳида бўлиб ўтди.

Расмий кутиб олиш маросимидан сўнг Шавкат Мирзиёев ва Владимир Путин тор

доирада музокара ўтказди.

Президентимиз олий мартабали меҳмонни самимий қутлаб, Ўзбекистон ва Россия муносабатлари кейинги икки йилда янада мустаҳкамланганини таъкидлади.

Давлатимиз раҳбари Москва шахрида Биринчи Президентимиз Ислам Каримовга хайкал ўрнатилгани учун кўп миллатли Ўзбекистон халқи номидан самимий миннатдорлик билдирди.

Кейинги бир йилда юқори даражада 80 дан ортиқ таширфлар амалга оширилди. Худудлар ўртасида яқин ҳамкорлиқни йўлга қўйди. Бугун Тошкентда Худудлараро ҳамкорлик форуми бўлиб ўтмоқда. Унда Россия худудлари, жамоатчилиги ва бизнесининг мингдан ортиқ вакили иштирок этмоқда. Жорий йил бошидан ҳозиргача товар айирбошлаш ҳажми 30 фоизга ўсди. Йирик инвестиция лойиҳалари амалга оширилмоқда, деди Шавкат Мирзиёев.

Давлатимиз раҳбари яна бир стратегик лойиҳа — мамлакатимизда биринчи атом электр станцияси қурилиши лойиҳаси бош-

ланаётганини катта мамнуният билан қайд этди.

Владимир Путин давлатимиз раҳбарига таклиф учун миннатдорлик билдириб, Ўзбекистон Россиянинг ишончли иттифоқчиси, стратегик шериги эканини таъкидлади.

Сизнинг Россияга ўтган йилги давлат таширфингиздан кейин икки томонлама муносабатларнинг ҳамма соҳаларида катта ўзгаришлар бўлди. Бу ўринда гап, аввало, иқтисодиёт ҳақида кетмоқда. Биз Ўзбекистон қанчалик тез ва тубдан ривожланаётганини, мамлакат иқтисодиёти ва халқи учун зарур ислохотлар амалга оширилаётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз, деди Россия Президенти.

Учрашувда ҳамкорлиқнинг ҳозирги ҳолати ва уни ҳар томонлама ривожлантириш, турли соҳаларда янги қўшма лойиҳа ва дастурларни амалга ошириш масалалари муҳокама қилинди, мамлакатларимизнинг долзарб минтақавий ва халқаро масалаларга доир ёндашувлари мос ёки яқин экани таъкидланди.

(Давоми 2-саҳифада)

TASANNO!

Шахматимиз
ЖАВОХИР

Инсон қамолотида шахматнинг ўрни катта. Буни аждодларимиз ҳам яхши билган. Халқаро шахмат федерациясининг собиқ президенти Кирсан Илкомжонов бежиз: “Ўзбекистон дунёнинг шахмат ўқокларидан бири. Бу ерда минг йиллардан буён ушбу спорт тури ривожланиб келган”, — дея таъкидламаган эди.

Беназир ақл соҳиби, истеъдодли ва жаҳонда тан олинган шахматчимиз Жавохир Синдаров яқинда Венгрияда ўтказилган халқаро турнирда учинчи гротсмейстерлик талабини бажариб, дунёдаги энг ёш халқаро гротсмейстер номига сазовор бўлди.

Жавохир биринчи ва иккинчи гротсмейстерлик талабларини жорий йилнинг ўзида — Рос-

сия ва Туркияда ўтказилган нуфузли мусобакалар доирасида бажарган эди.

Айтиш керак, ҳамюртимиз 12 ёш 10 ой 8 кун натижа билан дунё шахмат тарихида рекорд ўрнатган Сергей Корьякидан кейинги иккинчи шахматчидир. Бу жуда катта гап!

Венгриядан қайтган Жавохир Синдаров Ватанида чуқур ҳурмат-эҳтиром билан кутиб олинди. Президентимиз шахмат тожини бошида тутган қаҳрамонга табрик йўллаб, эришган ютуғи билан самимий муборакбод этди. Спортчиға Тошкент шахридан уч хонали уй совға қилинди.

Малик СИНДОРОВ

ХУДУДЛАР ЎРТАСИДА ВА ЭНЕРГЕТИКА СОҲАСИДА ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ ДАВРИ

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан икки томонлама муносабатлар тарихида илк бор “Ўзбекистон — Россия” худудлараро ҳамкорлик форуми ташкил этилди. “Ўзэкспомарказ”да бўлиб ўтган форумда Россия худудлари, етакчи компания ва саноат корхоналари раҳбарлари — жами мингдан зиёд киши иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин ушбу форумга таширф буюрди.

Биз стратегик шеригимиз ва иттифоқдошимиз — Россия Федерацияси билан барқарор ва ишончли муносабатларимизни юксак қадрлаймиз. Ушбу форумнинг юқори нуфузи ва юксак даражада ташкил этилгани икки томон ҳам ҳамкорликдан манфаатдор экани, бу борада улкан салоҳият мавжудлигининг яна бир ёқин тасдиғидир, деди давлатимиз раҳбари.

Ўзбекистон ва Россия худудлараро алоқаларга муҳим аҳамият қаратмоқда. Кейинги пайтда бу янада фаоллашди. Ўзаро 40 дан ортиқ таширф уюштирилди. Сентябрь-октябрь ойларининг ўзида Ўзбекистоннинг 14

худуди раҳбарлари Россиянинг 26 субъектида бўлиб қайтди. Бунинг натижасида махсус етказиб бериш учун янги бозорларга йўл очилди, иш ўринлари яратилди, аҳоли учун қўшимча даромад манбан пайдо бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев ҳамкорлиқнинг аниқ йўналишларини аниқ ҳудудлар раҳбарлари ва тадбиркорлар белгилашини таъкидлади. Юқори технологияли қўшма корхоналар ташкил этиш, харидорги махсуслотлар ишлаб чиқариш ва учинчи мамлакатлар бозорини ўзлаштириш учун кооперацияни кенгайтириш зарурлиги қайд этилди.

Худудлар ўртасидаги кўп қиррали алоқалар икки томонлама муносабатларнинг энг муҳим бўғинидир. Шу сабабли Президент Шавкат Мирзиёевнинг ушбу форумни Тошкентда ва айнан шу таширф доирасида ўтказиш ташаббусини мамнуният билан қўлаб-қувватлади, деди Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин.

Эришилган келишуларга мувофиқ, Россиянинг Иваново вилояти компаниялари иштирокида мамлакатимизда қўшма тўқимачилик кластерлари, Москва бозорларига

мева-сабзавот етказиб бериш учун Сурхондарё вилоятида замонавий агромажмуа, Свердловск вилояти билан ҳамкорликда Кашақадарё вилоятида енгил ва оғир металл конструкциялар заводи, татаристонлик шериклар билан биргаликда Тошкент вилоятида кимёвий ўғитлар ва Қорақалпоғистонда фармацевтика махсуслотлари ишлаб чиқариш корхонаси ташкил этиш, шунингдек, қишлоқ хўжалиги махсуслотларини етказиб беришда Москва, Бошқирдистон, Оренбург ва Россиянинг бошқа субъектларидаги улгуржи-таксимот марказлари инфратузилмасидан фойдаланиш режалаштирилмоқда. Бундай лойиҳалар жуда кўп.

Энг муҳими, икки мамлакат худудлари ўртасида мустаҳкам ва узок муддатли шериклик муносабатлари қарор топди.

Форумда ишбилармонлар ўртасидаги ҳамкорлиқнинг амалий масалалари, аниқ лойиҳа ва дастурлар муҳокама қилинди. Уларнинг натижасида умумий қиймати 2 миллиард долларлик келишув ва шартномалар имзоланди.

(Давоми 2-саҳифада)

YUKSALISH

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИКНИНГ ТАМАЛ ТОШИ

Россия Федерацияси билан олий таълим соҳасидаги стратегик ҳамкорлик алоқаларини янги босқичга кўтариш мақсадида юртимизда илк мартаба Ўзбекистон — Россия таълим форуми ўтказилди.

Йирик анжуман Тошкент давлат иқтисодиёт университетида бўлиб ўтди. Унда икки мамлакатнинг расмийлари, олий ўқув юртлиари ва илмий муассасалар раҳбарлари, шунингдек, профессор-ўқитувчилар таркиби иштирок этди. Форумда қатнашиш учун Россиядан 80 дан ортиқ нуфузли олийгоҳ ректорларининг таширф буюргани ҳам катта ҳодиса.

Мулоқот давомида қўшма дастурлар асосида талабаларни ўқитиш, университет, факультет ва кафедралар филиалларини очиш, ўқитувчилар малакасини ошириш, мақсадли илмий изланишлар олиб бориш, ўқув ва илмий адабиётлар алмашиш каби масалалар кенг муҳокама қилинди.

Жорий ўқув йилида республикамизда 13 та янги олий таълим муассасаси ташкил этилган. Шундан учтаси хорижий университетларнинг филиали ҳисобланади. Иқтисодиётнинг реал секторида мавжуд эҳтиёжни ҳисобга олган ҳолда бакалавриятда 66 та янги таълим йўналиши жорий қилиниб, яна 48 мутахассислик бўйича магистрлар тайёрлаш йўлга қўйилган. Форум давомида меҳмонларга шулар хусусида ҳам маълумот берилди.

Юртимизнинг бир қанча олий таълим

муассасалари Россия томони билан замонавий меҳнат бозорида талаб юқори бўлган янги формациядаги кадрларни ҳамкорликда тайёрлашга қаратилган келишув шартномаларини имзолади.

— Форумдан кўнглим тўлди, — дейди Тошкент автомобиль йўлларини лойиҳалаш, қуриш ва эксплуатацияси институти ректори Олимжон Рисулов. — Натижаси сифатида Москва давлат автомобиль йўллари техника университети, шунингдек, Оренбург ва Курган давлат университетлари билан шартномалар имзоланди. Энди ҳамкорликда таълим грантлари лойиҳаларини амалга ошириб, қўшма факультет ва кафедралар очиш, талабалар

алмашинувини йўлга қўйиш, педагогларнинг малакасини ошириш ва қайта тайёрлашни мақсад қилганмиз. Ўйлайманки, шу аснода қўлаб муаммолар барҳам топади.

Форум доирасидаги энг ёқин воқеалардан бири Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида А.С.Пушкин номидаги Рус тили ва маданияти марказининг очилиши бўлди. Келгусида мазкур муассаса кўмағида ўзбекистонлик ёшларга Россияда таълим олиш имконияти яратилиб берилади.

Нозима МИЯССАРОВА

ESHITDINGIZMI?

Японияда ўзбек йигити ОЗОДЛИККА ЧИҚАРИЛДИ

Ҳамюртимиз Муҳаммадсаид Пазлиддинов Японияда таълим олаётганди. Лекин бир ой муқаддам унинг бошига кулфат тушди. Мусофир юрдада ўзбек йигити дўқондан қиймати 800 минг йенага тенг махсуслотни ўғирлаганида гумон қилиниб, ҳибсга олинди.

4 октябрда Муҳаммадсаиднинг онаси мазкур масала юзасидан ёрдам сўраб Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциациясига мурожаат қилади. Ишга Ёшлар иттифоқининг Избоскан тумани кенгаши ҳамда гумондор доимий рўйхатдан ўтган “Тараққиёт” маҳалла фуқаролар йиғини аралашди. Иккала муассаса умумий сазй-ҳаракат асосида ватандошимиз-

ни ижобий томондан тавсифловчи (аслида ҳам шундай!) хужжат тайёрлаб, уни Кунчиқар мамлакат вакилларига йўллайди.

Ноҳус воқеанинг дарағи, ниҳоят, мамлакатимизнинг Япониядаги элчихонасига ҳам етиб борди. Элчихона ходимлари Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциациясининг Япониядаги вакили ҳамроҳлигида Муҳаммадсаид Пазлиддинов ҳолдан хабар олиб, воқеа тафсилотлари билан танишди ва уни атрофида ўрганиб чиқди.

Адвокат ёрдами билан юртдошимизнинг айбсизлиги исботланган. 7 октябрь куни у озодликка чиқарилди.

Ўз ахборотимиз

SAN'AT

ИСТЕЪДОДЛАР САРАЛАНМОҚДА

Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат музыкали драма театрида “Ёшлар — келажак бунёдкори” шиори остида талабалар театр-студиялари фестивалининг якуний босқичи бўлиб ўтмоқда.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамкорлигида амалга оширилаётган анъанавий лойиҳада бу сафар 85 та олий таълим муассасаси иштирок этди. Шулардан олтига жамоа сараланиб, энг муносиб, деган ном учун қурашни давом эттиряпти.

Авалли икки кун мобайнида ҳакамлар хайъати Ўзбекистон Миллий университетининг “Хумо”, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети “Дипломат”, Қарши давлат университети “Зиё”, Бухоро давлат университети “Фитрат”, Қорақалпоқ давлат университети “Жайхун” ҳамда Тошкент тиббиёт академияси Фаргона филиалининг “Настари” театр труппалари чиқишларини баҳолаб борди. Бугун фестивалнинг учинчи — хал қилувчи куни.

Талабалар театр байрамни “Хумо” жамоасининг “Ревизор” спектакли бошлаб берди.

— Гоголнинг шу номдаги асарини саккиз ой

давомида саҳналаштирдик, — дейди актёрлардан бири, ЎЗМУ талабаси Фарход Валиев. — Ўйлайманки, томошанинг ижро маҳоратимиз ёқди. Ғолиб бўлишни жуда истайман. Ушбу лойиҳа баҳонасида ўзаро фикр ва тажриба алмашишимизга қулай имконият яратилганидан курсандман.

Ғолибларни тақдирлаш маросими бугун Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик катта театрида бўлиб ўтади.

Зарингор АБДУМАЛИКОВА

21-OKTABR — O'ZBEK TILIGA DAVLAT TILI MAQOMI BERILGAN KUN

Тил миллатнинг улкан бойлиги, беназир кадрияти ва бебаҳо мулки ҳисобланади. Ҳар қайси халқ, элат ўз тарихи ва маданияти акс этган, ўзи ҳурмат ва эҳтиром кўрсатадиган тилига эга.

“ТАФАККУР”ГА ТЕНГ ТОПИЛМАДИ

Элдор НАВРЎЗОВ

Жорий йилда “Давлат тили тўғрисида”-ги Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилинганга йигирма тўққиз йил тўлди. 21 октябрда ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганини кенг нишонлаймиз.

Шу кеча-кундузда ушбу сана муносабати билан турли муассасалар, таълим даргоҳлари ва кутубхоналарда кўплаб талбирлар ўтказилмоқда.

Ёшлар иттифоқининг Мирзачўл тумани кенгаши ташаббуси билан 1-умумтаълим мактабида “Бокийсан, ифтихоримсан, она тилим!” шиори остида кўрик-танлов ташкил қилинди. Унда тумандаги йигирмата мактаб ўқувчилари қатнашди.

Жамоалар уч шарт асосида беллашди. Иштирокчилар ўзлари яратган кўрак нишонлари, мавзуга доир деворий газета ва буклетларини ҳакамлар ҳайъати эътиборига ҳавола этди.

18-умумтаълим мактабининг “Тафаккур” жамоаси 1-ўринни қўлга киритди. Ғолиб ва совриндорларга диплом, фахрий ёрлик ҳамда кимматбаҳо совғалар топширилди. Тадбирга мезбонлик қилган мактаб кутубхонасига эса, Ёшлар иттифоқи китоблар жамланмасини совға қилди.

ЖОНКУЯРЛИК АЙНИ МУДДАО

Шоҳрух ИБОДУЛЛАЕВ,
Боғот туманидаги 2-айрим фанлар
чуқур ўргатиладиган умумтаълим мактаби ўқитувчиси

Она тили. Бу тушунча нафақат бир инсон, балки бутун миллатга дахлдор бўлиб, шу миллатнинг тарихий, маданий қиёфасини акс эттиради. Ўзбек тилининг имкониятлари ниҳоятда кенг. Унда гўзал истиоралар, ташбеҳлар яратиш мумкин. Бунинча неча-неча шоиру адибларимизнинг бебаҳо асарлари мисолида ҳам кўриш мумкин.

Ўқувчилик пайтимдан сўз бойлигимни ошириш устида кўп изланаман, она тилимиз тарихи ва таркибий тузилмасига оид илмий маълумотлар тўплашга ҳаракат қиламан. Исталган бадий асарни мутлоаа қилсам, ёнимга, албатта, қоғоз-калам олиб, ўзим учун ноёб сўз ёки бадий топилмаларни қайд қилиб бораман. Ана шу жараёнда тилимиз қанчалик бой экани яққол намоён бўлади.

Ўзбек тили ва адабиётини мукамал ўрга-

ниш ҳамда олган билимларимни келгуси авлодларга улаштириш истаги ўқитувчи касбини танлашимга сабаб бўлди. Мактабда фан олимпиадаларида мунтазам қатнашиб, туман ва вилоят босқичларида кўп бора ғолиб бўлганман.

Ниҳоят, олийгоҳга ҳам ўзим хоҳлаган мутахассислик бўйича ўқишга кирдим. Тўрт йил давомида устозлардан сабоқ олдим, тилимиз имкониятларини кунт билан ўргандим. Энди мактабда дарс берайман. Соҳамиздаги янги-

лик ва ўзгаришлар, таълим сифатини оширишга қаратилган ислохотлар ёш, умидли кадр сифатида шахсан менга чуқур ифтихор ҳиссини уйғотади. Мухими, улар самарасиз бўлаётгани йўқ.

Юртимизда ўзбек тилининг жамиятдаги нуфузини, ошириш борасида қилинаётган жиддий саъй-ҳаракатлар ҳам таҳсинга лойиқ. Шу залворли ишлар замирида халқни маънавиятга қилиш истаги ётади. Бунинча ич-ичимдан ҳис этиб қувонаман. Ўйлашимча, биз, ёшлар тилимизни ҳар вақт ардоқлаб, тақомилга етказишга муносиб ҳиссамизни қўшишимиз, ўзбек тилининг нафақат Ўзбекистон, балки жаҳонда юксак обрў топишига интилишимиз керак. Демак, тинимсиз меҳнат қилмоқ, тилинг софлиги учун курашмоқ ва бу йўлда жонкуярлик кўрсатмоқ айни муддао.

"ХАМЕЛАГА ПРИВЕТ!"

Ҳар бир миллатнинг дунёда борлигини кўрсатадиган ойнаи ҳаёти тил ва адабиётидир. Миллий тилни йўқотмак миллатнинг руҳини йўқотмакдир

Абдулла АВЛОНИЙ

Шерзод МАХМУДОВ

Маърифатпарвар бобомизнинг юқоридаги фикрлари юз йилдан буён долзарблигини йўқотмай келмоқда.

Тил миллатнинг ижтимоий қиёфасини акс эттириш билан бирга унинг тарихи, маданий савиясидан ҳам сўзлайди. Қурраи заминда миллиардлаб инсонлар яшайди ва ҳар бири кадрят даражасига кўтарилган она тилига эга. Исталган миллат тараккиёти учун тил бирламчи воситадир.

Ҳазрат Навоий “Тилга ихтиёрсиз — элга эътиборсиз”, деганида мутлақо ҳақ гапни айтганди. Зотан, она тилини ҳурмат қилмаган киши нафақат ўзи, балки эл-юртига ҳам беҳурмат муносабатда бўлади. Улуғ бобомиз “Хамса” асарини туркий тилда битиб, ўша тилининг бетакор лисоний имкониятларини намоён этгани рост. Даҳо шоирнинг “Муҳокамат ул-луғатайн” асари ҳақида ҳам шу фикрни билдириш мумкин.

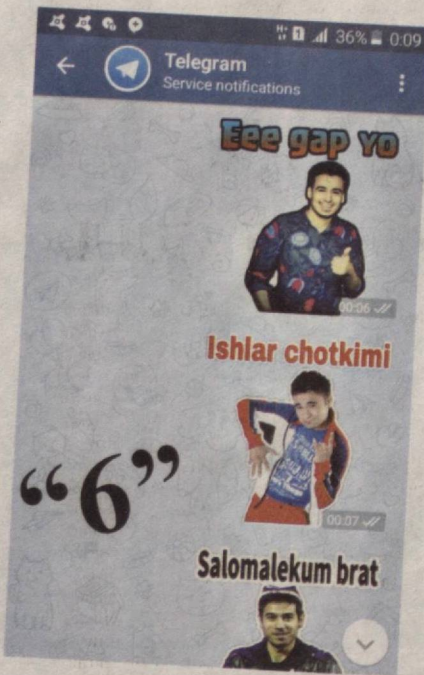
Тил ижтимоий ҳодиса сифатида доимий химояга ҳам эҳтиёж сезади. Тан олиш керак, бу борада камчиликларимиз йўқ эмас. Она тилига беписанд ёшлар бор. Улар тақдир қилишга уринаётган машхурларимиз орасида эса, ўзбек тилида тузук-қуруқ гапира олмайдиган ёки бундан ор қилувчи шахсларнинг учраб туриши таажжубланарли ҳол.

Яна бир огрикли масала ижтимоий тармоқлардаги сўзлашув маданияти билан

боғлиқ. Бугунги кунда интернетдан фаол фойдаланаётган кўпгина тенгдошларимиз ўзларича “янги ўзбек тили”ни кашф қилгандек туюлади. Ўзаро мулоқотда “ш” харфини — “w”, “ў”ни — “6”, “ч”ни — “4” га алмаштириб, шунингдек, атоқли отларни кичик ҳарфда ёзиш ҳатто оддий ҳолга айланганига нима дейсиз. Мана баъзи иктибослар:

“Хамелага привет! Янги йил муборе босн”, “Ман ўжсе чарчади аднадан эрта иннин профилли уодат қиламан”, “сазам эверй бодй, кимдир стсими слеаренсе қб тавабди, иф билсела мани информ қворила плеасе. Олдидан тханкс!”, “Свежий сўзни таржумаси йў дийсла. Крутой сўзни ҳам таржумаси йў”. “Нма квос?”, “Ббсезчи, кемисми?”.

Ажабо! Юқоридаги жумлаларни ўқишга тилинг келишмайди-я. Бу ҳам етмаганидек,

ёшлар ўз фикрини ифодалашда анимацион шакллар — стикерларга тез-тез мурожаат қилмоқда. Бундай мулоқот шакли ноодатийлиги билан эътиборни жалб қилади. Аммо стикерларда ҳам тил меъёрларини бузиш ҳолатларини кўп кузатиш мумкин.

Тўғри, замондан ортда қолмаслик даркор. Янги технологиялар ҳаётимизни қулайлаштирмоқда. Бирок асл кадрятлардан воз кечиш, уларни топташ ённки менсимаслик эвазига эришилаётган замонавийлик бизга керакмикин? Шу ҳақида жиддий муҳофада юритиш вақти келди.

Жаҳон меҳробидан Сой олан тилим!

Саидолим АБДУРАҲМОНОВ

Ўттиз йил бўлди. Ўттиз йил олдин “Буюк империя” қабатида яшардик. “Тождор”лар отдан тушай, деб қолган, аммо узангидан тушмаган эди. Ўша таҳликали дамда миллий тилни юксак поғонага кўтариш у ёқда турсин, ҳатто бу ҳақда ўйлаш ҳам осон эмасди. Зотан, рус тили наинки ўзбек, балки манамен деган бошқа миллатларнинг ҳам она тилини сиқиб чақарганди. Шунга қарамай, кўзга кўринган зиёлилардан иборат тил бўйича ҳукумат комиссияси тузилган, унинг раиси (академик Эркин Юсупов) тайинланган, лекин ўша жамоа ичида ҳам яқдиллик етишмас, айрим оммавий ахборот воситалари эса, кўрқа-писа иккитиллик ҳақида гапира бошлаганди:

— Тошбака учадими?
— Ҳа, учади... Лекин пастроқ учади.
Худди шунингдек:
— Рус тилими, ўзбек тили?
— Озгина рус, озгина ўзбек тили, худлас, иккаласиям бўлаверади.

Ала-окибат нутқимизда ёғ — “маслиёғ” ёки этик — “сапокетик” сингари омукта сўзлар пайдо бўлди. Ниҳоят, 1989 йилнинг 21 октябры кунни мамлакатда чин маънодаги миллат байрами эълон қилинди. Шу кунни ўзбек тили Давлат тили деган юксак мақомга эришди. Шу кундан бошлаб ҳар йилнинг 21 октябры ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилган кун сифатида нишонланадиган бўлди.

Албатта, тилимизни бу қадар юксак мартабага кўтаришга асос бўлган. Биринчи галда, бу ўзбек тили ва у келиб чиққан туркий тилининг табиатидаги халоскор консерватизм шарофати эканини тан олиш жоиз. Яъни тилимиз асрлар давомида ўз-ўзини химоя қилиб келган, ўзига хослигию софлигини сақлаб қола олган ва ҳатто кейинги минг йиллик давомида ҳам жуда кам ўзгарган фазилатли тилдир. Боз устига, ўзбек тили табиатида шоирга шеър завқини ярата олиш имкониятини берувчи жуда катта имконият мавжуд. Ҳолбуки, тилни авайлаб, табиатига путур етказмай, асрдан-асрга олиб ўтадиганлар — шоирлар ва ёзувчилар! Шу маънода улуғ Навоий даҳосини қўятурайлик, балки эндигина 12 ёшга тўлган Алишербекнинг:

Оразин ёпқоч қўзимдин сочиður
ҳар даҳза ёш,
Бўйлаким пайдо бўлур юлдуз ниҳон
бўлгоч қўш,

деган мисралари ўзбек тили бундан олти юз йиллар аввал ҳам ниҳоятда бой, бадий адабиёт учун ҳар жиҳатдан монанд тил бўлганини кўрсатади.

Аслида тилимиз ўзини асрлардаёқ энг бой тиллардан саналарди. Масалан, буюк аллома Махмуд Қошғарий ўзининг машхур “Девону луготит турк” асари сўзбошисида шундай ёзган: “Бу китобни тузишда Халил ибн Аҳмаднинг “Китобул айн” асарида тўтилган тартибни қўлаш фикри бор эди. Бу тартиб икки улоқчи оти сингари араб тили билан пойга қилиб, ундан ўзиб бораётган турк тилини тўлиқроқ ёритиш учун ҳам зарур эди”.

Дарҳақиқат, ўзбек тили азалдан жонивдор ва нафис тили. Унинг ўзига хос оҳанги, оҳанрабоси бор. У юксак даражадаги тасвирий воситаларга бой. Ҳатто теварағимиздаги қардош туркий тиллар ичида ўзининг бирмунча содда таркибга эгаллиги билан ажралиб туради.

Биргина мисол. Славян халқларининг ёзма ёлғорлиги “Игорь жангномаси” яратилганига нари борса етти аср бўлди. Бутун шу асарни руслар ҳам, украин ва беларуслар ҳам таржиманда ўқийди. Аммо “Игорь жангномаси” билан деярли тенгдош “Муҳаббатнома”ни нафақат ўзбеклар, балки қарийб

икки юз миллионлик туркийзабон халқларнинг барчаси бемалол мутлоаа қилиб, завқланиши, ундан баҳраманд бўлиши мумкин. Мана қаранг:

Аё намехрибон аҳди бақосиз,
Жаҳон елдек, умр гулдек вафосиз.
Каму ёқут ирилди, сўзи дурлар
Вафосизликни сиздан ўрганурлар.

Ушбу тўртликни ҳар бир мисраси бадий жиҳатдан мукамал қилиб ёзилган. Шеърнинг тили биз учун тушунарли. Соддалиги эса, кишини ҳайратга солади.

Табиийки, ўзбек халқи Хоразмийдан ташқари Атоий, Саккокий ёхуд Лутфий шеърларини ҳам ана шундай ҳайрат билан ўқийди ва беихтиёр уларнинг ҳар бирини улуғ Навоий келбати билан қиёслайди. Чунки шеърини анъанамизнинг мақоми юксак, мезони улуғ. Бу мезон — Навоийдир. Агар шу жиҳат бўлмаганда эди, юқорида номлари тилга олинган шоирларнинг ижоди дунёнинг энг зўр шоирлари ижоди билан тенг қўйиб ўрганилмаган бўларди.

Абдулла Орипов ўз вақтида шундай ёзганди: “Дантининг “Илоҳий комедия”сини таржума қилиш жараёни мен учун... улуг мактаб бўлди. Агар қоғоз устида энг кўп тер тўккан бўлсам, ўша таржума устида тўкканман. Она тилимизнинг нақадар бой эканига имон келтирган бўлсам, ўша таржума жараёнида имон келтирганман. Азбаройи таржума аслиятдан кам бўлмагани учун тилимиз бойлигидан имкони борида тўлиқ фойдаланиш йўлида изландим, тил ҳазинамиздан сўзлар ахтардим. Бунга нечоғлиқ эришганман, бу бошқа мавзу, бироқ ишондимки, бизнинг тилимиз ҳеч бир муболагасиз жаҳондаги энг гўзал ва энг бадавлат тиллардан биридир”.

Таассуфки, тилимиз ўзини қанчалик химоя этмасин, тарих силсиласида жуда кўп чиғириклардан ўтди. Айниқса, ўтган асрда узок вақт қарамликни бошдан кечирдик. Бу даврда рус тилини яхшироқ ўзлаштирмаган ўзбек боласи армия сафига ҳам ўйлаб олинарди. Мактабда аялга ўқиб, олий ўқув юртига хужжат топширган ўзбек йигит-кизи рус тилида иншо ёзарди. Бошқа фанларни аъло баҳога топширса ҳам, рус тилидан “йиқиларди”. Боз устига, ўша йилларга келиб, 20 миллиондан ошиб кетган ўзбек халқининг ўз она тилида чоп этилган китоблари номма-ном санаганда беш-олти юздан ошмасди.

Дафъатан, шулар ҳақида ўйлаганинда тилимиз ҳақида қабул қилинган қонуннинг моҳияти нақадар теран ва юксак эканини ҳис этасан. Аммо ора-сира тил софлигига соя солиб, дилни ғашлантирадиган ҳолатлар ҳам учрайдики, булар ҳақида кўп айтилмоқда, ёзилмоқда. Айни замон эса, тил байрами. Демак, она тилимизни шарафлаш чоғи. Шунга интилайлик, юртодошим.

YOSHLIK ILHOMI

POLVON

Obid QO'LDOSH

Odmozd birovga ko'ngil qo'ymasa, yashashning qizig'i bo'lmas ekan. Bahodir polvon buni ellik beshga kirib bildi. Uning yoshligi Buxoroning so'lim Ko'liyon qishlog'ida kechdi. Shu zaminda zuvalasi pishiq, barvasta yigit bo'lib yetishdi. Shuncha yashab, birovga zoriqmad. Ezmalik, laganbardorlik nima, bilmadi. O'z nomi bilan Bahodir polvon edi.

Kim nima desa-desin, insonning ulg'ayishida muhitning o'rni bo'lakcha. Bahodir bolalikdan bobosi Afzal bog'bon tarbiyaladi. Jussasi kichikkina bu otaxonning katta yuragi bor edi. Rostgo'y, mehnatsevar bo'lgani uchunmi, qishloqdoshlari orasida alohida izzat-hurmatga erishgandi. Ko'liyonliklar: "Xotinlarning qirg'a, Afzal chaqonning qirg' beshta joni bor" yoxud ko'p ishlagan odamlarni ko'rsa: "Afzal chaqon bo'lib ket-e!", — derdi.

Shu-shu mardlik Bahodirning qon-qoniga singdi. O'rtoqlari bilan mushtlashib qolsa, osonlikcha taslim bo'lmas, kaltak yesa ham oshnalaridan xafa bo'lmas, balki o'z harakatidan qoniqmay, o'ksirdi.

Yillar shamoli kuragi yer ko'rmagan, oqko'ngil Bahodirning tim qora sochlariga vaqt dengizi oppoq ko'piklarini sochdi. Polvonning alp qomati biroz bukchaydi.

U qirg' yoshida davralarga tushmay qo'ygandi. Biroq o'tgan yilgi Navro'z kurashida qo'shni qishloqlik Naim polvon bilan kurashmoqni ixtiyor qildi. Bahodirning bemavrid maydonga tushishi ko'liyonliklarning yetti uxlab tushiga ham kirmagandi...

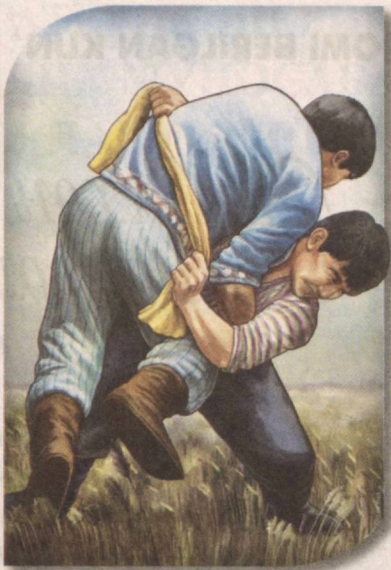
Kurash qizigan, katta taboqlar e'lon qilnayotgan damda kutilmagan voqea sodir bo'ldi. Naim pahlavon davraga tushib, ko'liyonlik polvonlarning kuragini yerga tekkiiza boshladi. Shu damda Bahodirning joni halqumiga keldi — tinmay yer mushlar, alaminini zo'rg'a ichiga yutardi.

Navbat birinchi taboqqa keldi. Kutilganidek yerga tushgan taqsimchani Naim polvon olib, boshi uzra baland ko'tardi. Obbo! Odamlar birpas jimib qoldi. Qarib qolgan polvonlar, kurashning asl ishqibozlari ko'liyonliklar orasidan Naimga mos raqib izlard. Va nihoyat, ularning yuziga qon yugurdi. Hali juda yosh, vazni raqibidan kamroq bo'lsa ham Ne'mat polvon deganlari "qiruvchi

KROSSVORD. Zanjir holda: 1. Turkiy tilni ulug'lagan mumtoz mutafakkir shoir: "Tilga ixtiyorsiz — elga e'tiborsiz" hikmatining muallifi. 2. Gap oldidan kelib, oldingi gapda bayon etilgan fikrga e'tirozni bildiruvchi so'z. 3. O'zbek tilida keng qo'llaniladigan, qo'shaloq, asosan, gap o'rtaida va oxirida ishlatiladigan chegaralovchi tinish belgisi. 4. Grammatikaning o'zaro bog'lanishli nutq qurilishini o'rganuvchi bo'limi. 5. Predmetning miqdorini yoki tarkibini bildiruvchi so'z turkumi.

Eniga: 6. Qimmatli jihatidan eng yuqori darajali ma'nosini anglatuvchi so'z. 9. Mahalliy dialektning bir necha shevadan iborat guruhi. 15. Harakat, holat, hodisani bildiruvchi so'zlar turkumi va shu turkumga oid har bir so'z. 16. Barvaqt so'zining ma'nodoshi. 17. Qo'shma gap qismlarini ziddlash munosabati bilan bog'lovchi so'z. 21. Hayotiy tajriba asosida xalq tomonidan yaratilgan, odatda pand-nasihat mazmuniga ega bo'lgan ixcham, obrazli, tugal ma'noli va hikmatli ibora, gap. 27. Xalq tomonidan to'qilgan va og'izdan og'izga o'tib kelayotgan hikoya.

Bo'yiga: 7. O'tmishda kitobni qo'yib o'qishga mo'ljallangan maxsus moslama. 8. O'zbek kurashida sof g'alabani anglatuvchi tushuncha. 12. Yozuvchi, adabiyotshunos, tahrirchi Abdurauif Abdurahim o'g'li Fitratning o'zbek tili morfologiyasi va sintaksisini o'rganishga bag'ishlangan asarlari. 15. Tilshunoslikning nutq tovushlarining hosil bo'lish usullari, akustik xususiyatlari va tarkibini o'rganuvchi bo'limi. 18. Otlar va otlashgan so'zlarining boshqa gap bo'laklariga munosabatini ko'rsatuvchi shakllari hamda shu shakllarga xos grammatik ma'nolar birligi. 22. Quyidagi hikmatli so'zlarni yozib qoldirgan atoqli o'zbek adibi: "So'z qolip, fikr uning ichiga qo'yilgan g'isht bo'lsin, ko'pchilik xumdonidan pishib chiqqan yangi hayot ayvoniga asos bo'lib yotsin". 23. Turkiy adabiyotining nodir namunasi bo'lgan "Qutadg'u bilig" ("Sodatga yo'llovchi bilim") asaridagi davlat tim-solida bayon etilgan qahramon. 24. Matnning

samolyot"ning qarshisiga mardona yurib bordi. "Men bir vaqtlar ko'ngil qo'ygan Malikaning kenjayoti shunday kelishgan polvon bo'lib-di-ya", — deya ko'ngildan o'tkazdi Bahodir. O'shanda Malika otasi to'ylariga rozi bo'lsa, "Alloh o'g'il nasib qilsa, uni, albatta, polvon qilib o'stiraman", deb niyat qilgandi.

Bugun keksa polvon Ne'matni davrada ko'rib, beixtiyor ko'zlariga yosh oldi. Dunyolarga alishmagan Malikasining ko'rsatgan jasoratiga qoyil qoldi. "Semi sevib adashmagan ekanman", — dedi ichida.

Kurash qizg'in tus oldi. Tarafkashlarning qiyqirig'i davraga o'zgacha fayz kiritardi. Polvonlarning ikkalasi ham mardona olishardi. Ammo borgan sari Naimning qo'li ustun kela boshladi. Ba'zida Ne'matning mahorati pand berib qo'yardi.

Yosh polvon jon-jahdi bilan raqibini dog'da qoldirishga urinardi.

Bahodir ortiq chidab turolmadi. Xuddi o'zi yiqilganidek shalpayib qoldi. Qizig'i bakovul ko'liyonlik edi. U qanday bo'lmasin Naimni ayni qishloqdoshlari yiqitishini juda xohlardi. Shu bois yonidan katta pul tikib: "Naim polvonga ko'liyonlik talabgor polvon bo'lsa, davraga chiqsin!" — deb yubordi.

Hammayoq suv quyganidek jim. Bakovul gapini uch marta qaytardi. Biroq hech kimdan sado chiqmasdi. Bu qishloq hayotidagi birinchi va ulkan mag'lubiyat edi.

Birdan: "Mana, men kurashaman!" — degan alamzada hayqiriq yangradi. Barcha birdan ovoz kelgan tomonga qaradi. Maydon o'rtasida Bahodir polvon mag'rur turardi. Uning ko'zlaridan olov sachrayotgandi.

DILDAGI GAPLAR

Ahadjon SAYIDMURODOV,
talaba

Abdulla Qahhorning "Adabiyot — atomdan kuchli", degan iborasini ilk bor eshitgach, bu fikrning mag'zini unchalik chaqolmagan edim. Yoshlik qilgandirman. Lekin hayotning turfa xilligini ko'rganim sari, atoqli adibimiz qanchalik haq gapni aytganiga bot-bot amin bo'lib boryapman.

Sendan iltimosim shu

Adabiyot — so'z san'ati. Demak, tilimizga bevosita daxldor noyob hodisadir. Tilning qudrati ham beqiyos aslida. Uning yordamida inson o'zgalar nazdida yuksalishi yoki aksincha, qora loyga botishi mumkin. Hammasi o'zimizga bog'liq.

Menimcha, til bo'lmasa, har qanday tuyg'u, fikr yoki qarash o'z ahamiyatini yo'qotadi. Sababi biz ichki kechinmalarni ko'pincha til vositasida ifodalaymiz. Bu — juda katta imkoniyat.

Biroq ko'cha-ko'yda ona tiliga be'itbor, uni buzib qo'llayotgan insonlarni ko'rganda ranjiyman. Sa-

babi so'z mulkining sultoni Mir Alisher Navoiydek daho zot ardoqlab, boyitgan go'zal tilimizni bunchalik beqadr etishga haqqimiz yo'q. Bu holatga qo'l uchida qarash bor-bora milliy qadriyatimiz va xalq ma'naviyatining zavol topishiga olib kelmamikan? Ayrim odamlar oliblagarilik qilib xorijiy tillardagi so'zlarni nutqiga qorishtirib, o'zini go'yoki "zamonaviy" qilib ko'rsatmoqchi bo'ladi. Aslida esa, bu o'taketgan madaniyatsizlik, ta'bir joiz bo'lsa, tubanlikdir!

Tengdoshim, ona tilingga hurmat ko'rsatib, uni hamisha asrab-avaylagin. Sendan iltimosim shu.

BILASIZMI?

Haqorat qilish, ya'ni shaxsning sha'ni va qadr-qimmatini qasddan kamsitish 3 million 686 ming so'mdan 7 million 372 ming so'mgacha miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

Ma'muriy jazo qo'llanilgandan keyin ham haqorat qilish sodir etilgan bo'lsa 36 million 860 ming so'mgacha miqdorda jarima yoki ikki yuz qirq soatgacha majburiy jamoat ishlari yoxud bir yilgacha axloq tuzatish ishlari bilan jazolanadi.

(Manba: Adliya vazirligining Huquqiy axborot kanali).

PSIXOLOG MASLAHATI

— O'g'lim balandlikdan, liftidan qo'rqardi. 15 yoshga kiribdi hamki, shu holatdan qutula olgani yo'q. Nima qilsak bo'ladi?

Nozima TURSUNOVA
Toshkent shahri

Savolga ruhshunos Ma'ruf KUBAYEV javob beradi:

— Qo'rquv doimo ong ostida yashirilib turadi. Bu holatda insonga tashqaridan kimdir yordam bera olishi dargumon. Qo'rquv hissini biroz korreksiya qilish mumkin. Shunda ham

malakali psixolog yordamiz ish bitmaydi. Mijozning yaqin kishilari esa, bunday vaziyatda doimo birga bo'lib, dalda berishi, to'g'ri tushuntirish ishlari olib borishi maqsadga muvofiq.

O'QING, BU QIZIQ!

Dunyoda guruchning 15 mingdan ortiq turi mavjud. Uni jahon aholisining deyarli yarmi har kuni iste'mol qiladi.

Agar sariq kanareyka qizil qalampir bilan boqilsa, patlarning rangi yorqin mallarang tusga kiradi.

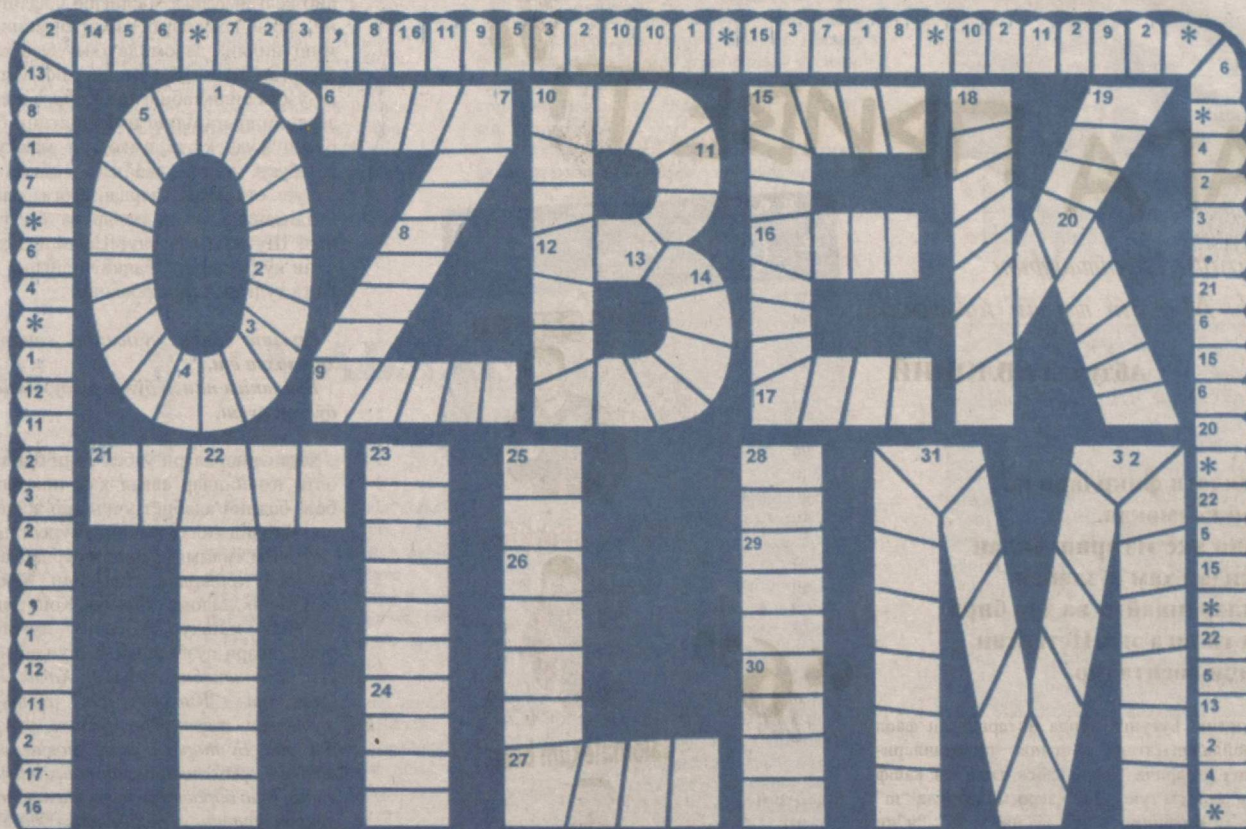
Dengiz yulduzini bo'laklarga bo'lib tashlasangiz, uning har bir qismi vaqt o'tib yana yulduzga aylanadi.

HIKMAT

Hamma davralarda ham til boyligi va notiqlik san'ati yonma - yon bo'lgan

Anton CHEXOV

"O'ZBEK TILIM" BILIMDONLIK MASHQLARI

ayrim yeriga kiritilgan qo'shimcha ma'lumot, tushuntirish. 25. Turkiy shoir Yusuf Xos Hojib hikmatini davom ettiring: "Aqlning ko'rki — til,

tilning ko'rki — ...". 26. Maxsus shakllar yordamida harakatning nutq paytiga munosabatini bildiruvchi fe'l kategoriyasi. 28. Til qonuni-

yatlari asosida grammatik va talaffuz jihatdan shakllangan, voqelik va unga munosabatni ifodalash uchun xizmat qiluvchi nisbiy tugallikka

ega bo'lgan nutq bo'ladi. 29. Nasihat, o'g'it so'zlarining ma'nodoshi. 30. Maqoldan: "... safarda bilindi, og'a-ini — kulfatda". 31. Qomusiy aloma Abu Rayhon Beruniyning til va tilshunoslikka oid qarashlari bayon etilgan, shuningdek, dorivor moddalarning ham izohli, ham ko'p tili ya'ni tarjimalari bilan bayon etilgan asari. 32. "Turkiy guliston yohud axloq" kitobining "Hifsi lison" bobida: "Go'zallik yuzda ermas, ey birodar, So'zi shirin kishi har kimga yoqar. So'zing oz bo'lsinu ma'noli bo'lsin, Eshitganlar qulog'i durga to'lsin" misralarini bitgan atoqli ma'rifat-parvar ijodkor kim?

Yoy bo'yicha: 10. Umumxalq tilning ma'lum hududga xos tarmog'i, mahalliy til. 11. So'zning yasashli uchun manba. 13. Keng ma'noda fe'ldan boshqa turkumga oid so'z turkumi. 14. Narsa va hodisalarni ularni o'ziga xos, belgi, xususiyatlariga qarab tur, turkumlarga ajratish.

Diagonal bo'yicha chapga: 19. Bir turdagi predmetlardan birini, ayrim shaxs yoki narsaning nomini bildiruvchi ot. 32. Biror shaxs yoki narsaga munosabatli holatni anglatuvchi so'z.

Diagonal bo'yicha o'ngga: 20. O'zbek tili mansub bo'lgan turkiy tillarning guruhi. 31. Tarkibida birgina lug'aviy qism bo'lgan so'z.

MUAMMONOMA. Kalit so'zlar: 1. Mustaqil bo'lak yoki gapga turli qo'shimcha ma'no berish uchun xizmat qiladigan yordamchi so'z yoki qo'shimcha — 21, 6, 10, 3, 1, 18, 1.

2. Tinish belgi turi — 15, 16, 8, 5, 17. 3. Gapning bosh bo'laklaridan biri — 19, 12, 1. 4. Ish-harakatning qay tarzda bajarilishini bildiruvchi gapning ikkinchi darajali bo'laki — 14, 5, 3. 5. Kelishiklardan biri — 13, 16, 9, 1, 3, 2, 11. 6. Ona tilimizdan yuzaga keladigan mamnunlik hissi, g'urur — 20, 1, 22, 8. 7. Provard natija — 7, 6, 4.

Kalit so'zlari javoblari orqali shakl atrofidagi raqamlarda yashiringan ikki misra hikmat va uning muallifini bilib oling.

Tuzuvchi: Foziljon O'RIPOV.

MUASSIS

O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI
MARKAZIY KENGASHI

Gazeta O'zbekiston Matbuot va
axborot agentligida 2017-yil
2-avgustda № 0242 raqami bilan qayta
ro'yxatdan o'tgan.

Bosh muharrir
Karimov Faxriddin Turdaliyevich

TAHRIIR HAY'ATI

Mansur Bekmurodov, Laziz Tangriyev, Madamin Safarov,
Alisher Sa'dullayev, Dilmurod Nabiyev,
Azim Mirzajonov, Nodir Abdugodirov,
Nargiza Umarova — bosh muharrir o'rinbosari
("Yoshlar ovozi"), Irina Kochergina — bosh muharrir
o'rinbosari ("Молодежь Узбекистана"),
Yelena Kalinina — mas'ul kotib ("Молодежь Узбекистана")

Dizayner
Abdullayev
Xurshid
O'ktamjonovich

Navbatchi
Zarnigor Abdulmalikova

Gazeta materiallari tahririyat kompyuter markazida teriladi va sahifalandi.

"YOSHLAR OVOZI"dan
materiallarni ko'chirib bosish
tahririyat ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.
1 belgisi bilan tijoriy
materiallar chop etiladi.

Saytning o'zida
QR-kodni telefoningiz orqali
skan qilish.

Tahririyat manzili: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.
Telefonlar: (371) 150-22-74, (371) 233-95-97, (371) 233-79-69 (faks)
E-mail: yoshlarovozi@umail.uz

"Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshmaxonasida,
A-2 formatda chop etildi. Hajmi — 2 bosma tabaq.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Indekslar: 203, 3203
Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma G-1036
Adasi — 11583
Boshlaga topshirish vaqt — 21.00
Topshirildi — 01.00
O'za yakuni — 00.27

Ofset usulida bosilgan.

1 2 3 4 5